

HET EFFECT VAN ZETELVERDELING OP HET SUCCES VAN OPPOSITIEPARTIJEN: EEN CROSSNATIONALE VERGELIJKING

Bram Hendrikus Albertus Ter Schure

Universiteit Utrecht

Departement Sociologie

5692563

Scriptiebegeleider: Dr. Jeroen Weesie

Tweede corrector: Dr. Tali Spiegel

Abstract

Scholars within the extensive body of literature on cabinet durability have, until this day, put their focus on the characteristics of parties within the cabinet. In doing so, scholars largely overlooked external powers like opposition parties, which actively try to undermine the cabinet its durability. Previous studies have illustrated that characteristics like fractionalization and ideological differences within the cabinet are negatively related to cabinet durability. This study examines if the effects of fractionalization and ideological concentration of the opposition influence cabinet durability in the same manner. Using the ‘Party Government in 48 Democracies - dataset’ and the ‘Parliaments and governments database’ in a survival analysis, I find no empirical evidence for the fact that fractionalization of the opposition positively influences cabinet durability. In addition to that, this analysis finds no empirical support for the negative effect of ideological concentration of the opposition on cabinet durability. Alternative explanations and implications for further research are offered at the end of this study.

1. Inleiding

Verkiezingsuitslagen zowel in Nederland als andere West-Europese landen, laten de laatste jaren een gefragmenteerd politiek speelveld zien (van Baalen et al., 2018; Van Reybrouck, 2014; Lunsing, 2015). Met deze fragmentatie of fractionalisering wordt bedoeld dat er in de volksvertegenwoordiging meer fracties vertegenwoordigd zijn, welke op haar beurt relatief gelijk verdeeld zijn in termen van zetels (King et al., 1990; Saalfeld, 2008). In de Tweede Kamer zijn inmiddels maar liefst elf verschillende politieke partijen vertegenwoordigd, waarvan de twee grootste partijen tezamen ‘maar’ dertig procent van de zetels wisten te veroveren (Kiesraad, 2017). In onder meer Zweden, Oostenrijk, Finland, Italië en Duitsland zijn een groter aantal partijen opgekomen of in opkomst. In Griekenland en Spanje werd de positie van de belangrijkste twee traditionele partijen aangetast als gevolg van de opkomst van nieuwe partijen. In het van oudsher traditionele tweepartijensysteem van het Verenigd Koninkrijk doen ook een groter aantal partijen haar intrede ten koste van het aantal zetels van de traditionele partijen (van den Braak, 2016).

Gezien het versterkte proces van fractionalisering op het politieke speelveld wordt vorming van coalitieregeringen steeds belangrijker. Coalities worden, in een gefractioniseerd politiek landschap, namelijk in de meeste gevallen voortgebracht doordat er een noodzaak is voor het genereren van meederheidssteun (Camps & van der Woude, 2012). De grotere noodzaak om bestuurlijk samen te werken kan risico's met zich meebrengen voor de levensduur en het succes van regeringscoalities (Bovens et al., 2015).

Het succes van deze regeringscoalities wordt beïnvloed door een verscheidenheid aan factoren. Eén van deze factoren is de tegenstand die regeringscoalities krijgen van oppositiepartijen. Oppositiepartijen spelen een belangrijke rol als het gaat om de invulling van democratische staatsinrichting (Dahl, 1971; 1987). Het bestaan van oppositiepartijen is een voorwaarde voor politieke competitie, welke dermate belangrijk is voor de realisatie van zelfbestuur en democratie. De oppositiepartijen steunen de regeringscoalitie niet of in de meeste gevallen maar voor een deel (Kolinsky, 2016). Daarnaast kunnen oppositiepartijen ook proberen coalitiepartijen uit elkaar te spelen. In deze relatie kan de tegenstand die de oppositie levert een negatieve invloed hebben op de levensduur en het succes van regeringscoalities.

Het proces van fractionalisering en daarmee het steeds diverser wordende politieke landschap kan de invloed die oppositiepartijen hebben op het succes van regeringscoalities beïnvloeden. De verklaring hiervoor kan worden gevonden in politicologische literatuur omtrent het succes van regeringscoalities.

In deze studies wordt de nadruk gelegd op het succes van coalitieregeringen uitgedrukt in de lengte van de regeringsperiode (Laver & Shepsle, 1996; Mershon, 2002; Warwick, 2006). In het bestaande empirische en theoretische onderzoek naar het succes van coalitieregeringen heeft voornamelijk de nadruk gelegen op eigenschappen van partijen in de regerende coalitie. In deze analyses wordt de invloed van oppositiepartijen grotendeels achterwege gelaten. Echter, het succes

van regeringscoalities kan ook worden beïnvloed door partijen die haar proberen te ondermijnen (Kolinsky, 2016). Thomas Saalfeld (2008) toont aan dat de oorzaken van het opbreken van regeringscoalities niet zo zeer liggen bij institutionele factoren als verkiezingen en constitutionele redenen. In contrast, zo stelt Saalfeld (2008), vielen de meeste ‘regeringscoalitie-beëindigingen’ in West-Europese landen onder de noemer van zogenaamde *discretionaire beëindigingen (60 procent)*. Onder deze discretionaire beëindigingen vallen ook parlementaire verliezen als gevolg van oppositionele tegenstand en conflicten met oppositionele partijen. Gezien het feit dat de oppositie, in de meeste gevallen, een invloedrijke positie inneemt binnen een democratische staatsinrichting, kunnen inzichten over de factoren die invloed hebben op het succes van regeringspartijen misleidend zijn wanneer de oppositie buiten beschouwing wordt gelaten. Hierom is het belangrijk dat hier rekening mee wordt gehouden bij het onderzoek naar succes van regeringscoalities.

Er bestaat een breed scala aan literatuur dat het succes van regeringscoalities beschrijft (Saalfeld, 2008; Warwick, 2007; Laver, 2003; Laver et al., 1996). Eén van deze invloedrijke factoren, kijkend naar het succes van regeringscoalities, is de verdeling van macht (fractionalisering). Zo stellen Keman (2011), Warwick (2007) en Little (2015) dat grotere partijen in termen van zetels minder snel uit de regeringscoalitie stappen dan kleinere partijen. Daarnaast stellen King et al. (1990) en Rae (1971) dat er, als gevolg van de complexere onderhandelingsituatie, een negatieve relatie bestaat tussen de mate van fractionalisering (mate van machtsverdeling) binnen coalitieregeringen en de levensduur ervan.

Empirisch blijkt fractionalisering invloed te hebben op de levensduur van regeringscoalities. De invloed van fractionalisering binnen de oppositie op het succes ervan is echter nooit onderzocht. Dit onderzoek heeft als doel meer inzicht te genereren in de invloed die oppositiepartijen hebben op de regeringsduur. Het verkregen inzicht zou een eerste stap kunnen zijn om onderzoekers te informeren over de mogelijke invloed van machtsverdeling binnen oppositiepartijen op het succes van regeringscoalities. Dit onderzoek kan als aanzet dienen voor nieuw onderzoek naar het succes van regeringscoalities waarbij de invloed van oppositionele kenmerken meegenomen wordt.

De volgende vraag zal centraal staan in dit onderzoek: *wat is de invloed van fractionalisering van de oppositie op het succes van regeringscoalities?*

In de navolging van eerder onderzoek naar de invloed van de machtsverdeling binnen de regeringscoalitie op het succes ervan, zal de invloed van de machtsverdeling binnen de oppositie op het succes van regeringscoalities getoetst worden. Aan de hand van de ‘Party Government in 48 Democracies - dataset’ en de ‘Parliaments and governments database’ zal de relatie tussen de machtsverdeling binnen oppositiepartijen en het succes van regeringscoalities worden geanalyseerd. Daarnaast zal ideologische concentratie ook meegenomen worden in de analyse. De analyse zal worden uitgevoerd middels een survival analyse. Een Cox-regressie zal in deze relatie gebruikt

worden gezien het feit dat deze de mogelijkheid biedt om de invloed van meerdere factoren op het succes van regeringscoalities te analyseren (Cox, 1972).

2. Theorie en Hypothesen

In dit hoofdstuk zullen de theorieën van dit onderzoek nader worden toegelicht. Voorafgaand aan het theoriegedeelte zal eerst worden ingegaan op de manier waarop bepaalde begrippen in het theoriegedeelte dienen te worden geïnterpreteerd. Hierna volgt een beschrijving van het bestaande onderzoek naar het succes van regeringscoalities. Vervolgens zal de invloed van fractionalisering (machtsverdeling) in relatie tot dit succes worden besproken. Op basis van de relatie tussen fractionalisering en het succes van coalitieregeringen zal de koppeling worden gemaakt tussen fractionalisering en de kracht van de oppositie. De relevante rol die ideologische concentratie speelt voor het succes van de oppositie en de regeringsduur zal hierna worden besproken. Ten slotte zal in dit hoofdstuk aandacht worden besteedt aan overige, relevante en verklarende factoren. Aan de hand van deze theorieën zijn hypothesen opgesteld.

Regeringscoalitie duur

In theoretische termen wordt het succes van een regeringscoalitie uitgedrukt in de duur van een regeringsperiode (Warwick, 1979; King et al., 1990; Laver, 2003). Deze regeringsperiode start op de officiële inauguratie dag tot de inauguratie dag van de nieuwe regeringscoalitie (Party Government Dataset, 2016). De nadelen van deze definitie zullen in de methodesectie worden besproken.

Onder de volgende drie condities wordt een regeringscoalitie als ‘voortijdig gefaald’ beschouwd (Müller & Strøm, 2000; Woldendorp et al., 2000). Ten eerste (1) elke verandering in de verdeling van partijen in de regeringscoalitie, dus ook de verschuiving van personeel op kabinetsposten. (2) Elke verandering in identiteit van de premier. Verandering in identiteit van de premier als gevolg van gezondheidsproblemen en dood vallen hier niet onder. (3) Elke verandering in de regeringscoalitie als gevolg van verkiezingen eerder dan de wettelijk vastgestelde verkiezingsperiode. Indien de regeringscoalitie de wettelijk vastgestelde regeringsperiode volbrengt, welke tot de wettelijk vastgestelde verkiezingsperiode loopt, wordt het niet gezien als een ‘gevallen regering’.

Succes van regeringscoalities

Het succes van regeringscoalities wordt bepaald door een verscheidenheid aan factoren. De volgende factoren blijken een belangrijke en positieve bijdrage te leveren aan het succes van regeringscoalities: numerieke status (meerderheidscoalitie) (Laver & Schepsle, 1974); ideologische concentratie (Warwick, 1979); een lage mate van fractionalisering in de regeringscoalitie (King et al., 1990; Laver, 2003; Saalfeld, 2008); formele inauguratie procedures (King et al., 1990; Warwick, 1995); en een lage betrokkenheid extreemrechtse- of linkse partijen in de regeringscoalities (polarisatie) (Sartori, 1976; King et al., 1990). Een regeringscoalitie maakt meer kans op succes wanneer het ideologisch compact is (lage mate van ideologische verdeeldheid), een meerderheidscoalitie is, zich bevindt in een laag

gefragmenteerd-partijsysteem, onderhevig is aan formele inauguratie procedures en te maken heeft met een lage mate van polarisatie in de oppositie.

Gezien het feit dat dit onderzoek kijkt naar de relatie tussen de invloed van fractionalisering van de macht binnen de oppositie en de levensduur van een regeringscoalitie zal met name worden ingegaan op de bovengenoemde invloed van fractionalisering. In deze analyse zal de ideologische concentratie de oppositie worden meegenomen. De andere bovengenoemde factoren zullen worden meegenomen worden als controlevariabelen waar deze relevant zijn voor het succes van de oppositie.

Fractionalising

Om uit te leggen op wat voor manier fractionalisering het succes van regeringscoalities beïnvloedt, is er een werkbare definitie van fractionalisering nodig. Rae (1971), Taylor & Herman (1971), Warwick (1979,1994) en King et al. (1990) geven de volgende definitie: *fractionalising is de kans dat twee zetels binnen een parlementair systeem behoren tot verschillende partijen op het moment dat er een willekeurige keuze wordt gemaakt*. Dit kan uitgedrukt worden in de volgende formule (Rae,1971);

$$F(s) = 1 - \sum (S_i)^2 \quad (1.1)$$

In de formule staat S_i voor de proportie aan parlementaire zetels van partij i en \sum staat voor de som van zetels van alle partijen. Door het getal 1 van deze som af te trekken kan de mate van fractionalisering van partijen binnen een parlement bepaald worden (Rae, 1971). De fractionaliseringsindex vat dus de belangrijke informatie over het aantal en de relatieve grootte van partijen samen. Hoe dichter de waarde van de fractionaliseringsindex bij zijn theoretische maximumwaarde van 1 ligt, hoe meer het systeem gefractionaliseerd is.

De fractionaliseringsmaat die wordt gebruikt in deze studie moet voldoen aan de voorwaarde van lineariteit. Deze voorwaarde houdt in dat een verhoging of verlaging in het aantal partijen moet leiden tot een lineaire stijging of daling van de maat. Deze voorwaarde voor lineariteit is relevant omdat bij het doen van een analyse het fenomeen (fractionalising) gelijk moet lopen met de geoperationaliseerde maat ervan (de index). Op het moment dat dit niet het geval is zal een multivariate analyse methode resulteren in een incorrecte beschrijving van de relatie tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen (Laakso & Taagepera, 1979).

De fractionaliseringsindex van Rae (1971) voldoet niet aan deze voorwaarde. Op het moment dat het aantal partijen van gelijke grootte verdubbeld zou worden, resulteert dit niet in een tweemaal grotere fractionaliseringsindex (Laakso & Taagepera, 1979). Stel dat het parlement bestaat uit 2 partijen met ieder 50 procent van de stemmen, de fractionaliseringsindex zal dan 0.5 bedragen. Verdubbeld het aantal partijen van 2 naar 4 en behouden zij een evenredige zetelverdeling (25 procent), zal de fractionaliseringsindex niet verdubbelen. In plaats daarvan komt het uit op 0.75. De fractionaliseringsindex van Rae (1971) kan daarom een vertekend beeld geven van de mate van

fractionalisering, immers moet de fractionaliseringsindex verdubbelen op het moment dat het aantal partijen verdubbeld en de totale verdeling van zetels gelijk blijft.

Laakso en Taagepera (1979) ontwikkelden een maat, als reactie op de zwaktes van de fractionaliseringsindex van Rae. Deze maat heet het *Effectieve Aantal Partijen (Effective Number of Parties, ENP)*. De formule van het ENP lijkt enigszins op de formule van de fractionaliseringsindex;

$$ENP = \frac{1}{\sum(S_i)^2} = \frac{1}{1-F} \quad (1.2)$$

Ondanks het feit dat het ENP dezelfde informatie gebruikt als de fractionaliseringsindex zit er een groot voordeel aan deze maat. De ENP kan namelijk veel gemakkelijker worden geïnterpreteerd dan de fractionaliseringsindex van Rae (Lijphart, 1994). Op het moment dat we hetzelfde aantal partijen en dezelfde zetelverdeling nemen als in het vorige voorbeeld (4 partijen met ieder 25 procent van de zetels) betekent dit dat de fractionaliseringsindex niet 0.75 is maar de ENP precies 4. Wanneer de zetelverdeling tussen partijen precies gelijk is, zal de ENP de waarde aannemen van het totale aantal partijen en daarmee de maximumwaarde van de maat bereiken. Dit betekent dan ook dat een verdubbeling in het aantal partijen leidt tot een verdubbeling van de ENP waarde. Als gevolg van deze eigenschap overkomt de maat het fundamentele probleem van de fractionaliseringsindex (Lijphart, 1994). Aan de hand van de ENP kan naast het meten van de fractionalisering binnen het parlement tevens fractionalisering worden gemeten in de regeringscoalitie en oppositie. Als één partij meer zetels bezit dan anderen in het gehele parlement, de regeringscoalitie of de oppositie, zal de ENP minder groot worden en resulteren in een waarde die lager is dan de maximum ENP waarde.

Voor de bepaling van de mate van fractionalisering in het verdere verloop van dit onderzoek zal de door Laakso en Taagepera (1979) ontwikkelde maat, namelijk de *effective number of parties* (ENP), gehanteerd worden.

In de bestaande literatuur omtrent de invloed van fractionalisering en het succes van regeringscoalities bestaat overeenstemming. De zetelverdeling binnen een parlement duidt op een belangrijk aspect van het politiek systeem, namelijk de mate waarin macht is gefragmenteerd of geconcentreerd. De (onderhandelings-)tactieken die coalitieregeringen en oppositiepartijen gebruiken zijn gerelateerd aan de hoeveelheid partijen en de machtsverdeling in een parlement (Sartori, 1976).

Er wordt verondersteld dat proces van fractionalisering binnen een coalitie de onderhandelingen binnen deze coalitie bemoeilijken en daarmee de regeringsduur negatief beïnvloedt (Rae, 1971; Taylor & Herman, 1971; Warwick, 1979, 1994; King et al., 1990; Laver, 2003). Fractionalisering beïnvloedt de samenwerking en onderhandelingen van de regeringscoalitie op twee manieren; (1) regeringspartijen vinden minder snel overeenstemming met elkaar over regeringsbeleid en (2) zullen minder uniform handelen ten opzichte van de oppositie.

Op het moment dat partijen die onevenredig zijn in termen van macht onderhandelen over het vormen van een coalitie, is de kans groter dat de partij met de meeste macht een groter aandeel aan

beleidsstandpunten vertaald ziet worden in een samenwerkingsakkoord binnen deze coalitie (Baron, 1991). De kleine partijen zullen dit immers moeten accepteren gezien het machtsverschil. Dit zal de onderhandelingen eenvoudiger maken. Voor partijen binnen een gefractionaliseerde coalitie is het lastiger om tot onderlinge overeenstemming komen. Dit heeft te maken met het feit dat in partijen in een gefractionaliseerd systeem geconfronteerd worden met een onderling, relatief gelijke verdeling in zetels. Dit impliceert dat er een groter aantal partijen relatief gelijk verdeeld zijn in termen van macht. Partijen binnen een gefractionaliseerde coalitie zullen eisen dat de gelijke machtsverdeling in termen van zetels gerepresenteerd wordt in overeenkomsten tussen de partijen (bv. regeerakkoorden, samenwerking tegen de oppositie). Er moet in deze relatie, rekening gehouden worden met een groter aantal partijen. Fractionalisering genereert op deze manier een complexe onderhandelings situatie zowel voorafgaand aan het vormen een coalitie als tijdens coalitieperiode. Dit vergroot de kans op onderlinge onenigheid binnen de coalitie en daarmee ook de kans op het (voortijdig) falen ervan (Warwick, 1979,1994).

Daarnaast zijn partijen in een gefractionaliseerde regeringscoalitie in mindere mate in staat om als uniform geheel op te treden tegenover oppositionele partijen (King et al., 1990; Warwick, 1995). Als gevolg van de gelijke verdeling van macht handelen partijen in een gefractionaliseerde regeringscoalitie vaker onafhankelijk van elkaar in relatie tot beleidsveranderingen (Beck et al., 2001). Dit heeft te maken met het feit dat partijen binnen een gefractionaliseerde coalitie ieder een sterke onderhandelingspositie hebben, de noodzaak voor samenwerking is immers hoog. Daarnaast is de kans groter dat partijen, als gevolg van het ontbreken van een centrale, coördinerende partij, proberen hun winst te maximaliseren ten koste van andere partijen (Elgie & McMennamin, 2008). Partijen zijn zich bewust van de gelijke machtsverdeling binnen een coalitie en zullen proberen zo min mogelijk toe te geven (Baron, 1991). Hierdoor is het voor partijen in de regering ook moeilijker onderling consensus te bereiken over de manier waarop beleid verdedigd moet worden voor aanvallen van de oppositie (Sartori, 1974; Warwick, 1992).

Gezien het feit dat de invloed van fractionalisering van de oppositie op de levensduur van regeringen tot op heden weinig onderzocht is moeten verwachtingen over deze relatie gevormd worden op basis van onderzoek naar de relatie tussen coalitiepartijen en fractionalisering. Er moet in deze relatie worden erkend dat er een wezenlijk verschil zit in tussen regeringscoalities en oppositiepartijen. De gehele oppositie beweegt namelijk in de meeste gevallen niet als eenheid, iets wat regeringscoalities in de meeste gevallen wel (moeten) doen om succes te hebben (Christiansen & Klemmensen, 2015). Dit verschil moet dan ook in acht worden genomen bij de toepassing van fractionalisering op het succes van de oppositie.

Het uniform optreden van een oppositie is daarentegen wel belangrijk voor het succes ervan (King. et al., 1990; Christiansen & Klemmensen, 2015). Een verenigde oppositie kan namelijk meer macht uitoefenen op de regeringscoalitie en het beleid dan een verdeelde oppositie. Bij hogere fractionalisering zullen ook oppositiepartijen zich, met elkaar, bevinden in een lastigere en meer

complexe onderhandelings situatie. Deze complexe onderhandelings situatie betekent dat er met meer oppositiepartijen rekening moet worden gehouden bij het eenvormig optreden van de gehele oppositie (Taylor & Herman, 1971). In een gefractionaliseerd parlement blijken oppositiepartijen vaker onafhankelijk te handelen en zal het optreden als eenvormig oppositioneel blok bemoeilijkt worden. Het wordt als gevolg van fractionalisering ook lastiger voor oppositiepartijen om te coöpereren om een bepaald doel te bereiken (Beck et al., 2000). Door fractionalisering binnen de oppositie, wordt het lastiger voor partijen eerder gemaakte afspraken op beleidsgebied veilig te stellen en na te komen (Taylor & Herman, 1971). Gezien het feit dat het uniform optreden van oppositiepartijen het succes ervan bepaald, is er reden om aan te nemen dat een gefractionaliseerde oppositie minder succesvol zal zijn in het ondermijnen van regeringscoalities.

Om de invloed van fractionalisering op de levensduur van regeringscoalities te toetsen is dan ook de volgende hypothese opgesteld:

Hypothese 1: hoe meer een oppositie gefractionaliseerd is, des te minder is zij in staat is om de levensduur van regeringscoalities negatief te beïnvloeden.

Concentratie van oppositie

Oppositie concentratie refereert aan de proportie van de oppositie zetels geconcentreerd aan de linker- of rechterkant binnen een parlement. Dit wordt gemeten aan de hand van een ideologische score van iedere oppositiepartij. Deze score varieert van 0 tot 10. Op basis van de standaardafwijking zal de mate van ideologische concentratie gemeten worden. Een hogere score op deze maat is een indicatie voor een hogere ideologische concentratie. De exacte eigenschappen van deze maat zullen in de methodesectie aan bod komen.

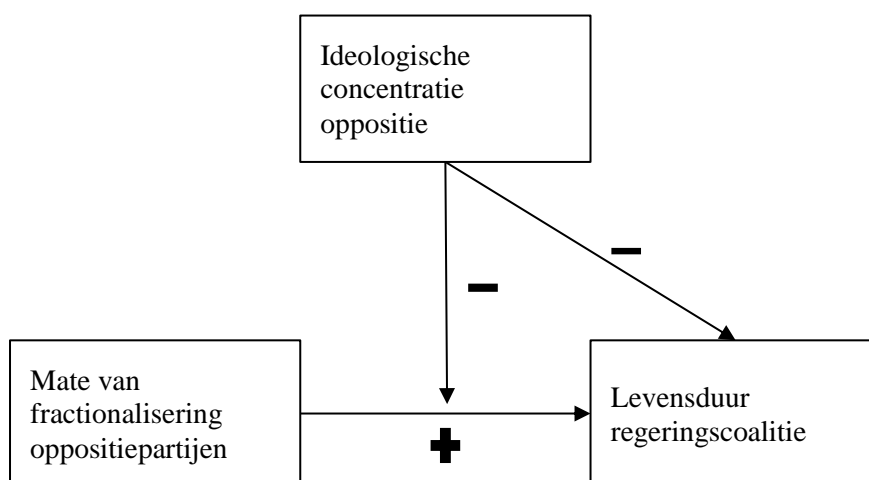
Een geconcentreerde oppositie kan, vaker dan een niet geconcentreerde oppositie, het succes van regeringscoalities negatief beïnvloeden. De verklaring hiervoor is te relateren aan het feit dat een geconcentreerde oppositie makkelijker samen kan werken bij het ondermijnen van het succes van regeringscoalities (King et al., 1990; Warwick, 1995).

De mate waarin opposities geconcentreerd zijn op 'ideologisch vlak' kan relevant zijn voor de relatie tussen fractionalisering en het succes van regeringen. De ideologie en daarmee de verschillende beleidsstandpunten van partijen binnen de oppositie kunnen namelijk ook invloed hebben op de onderhandelings situatie (Strom, 1985). Een hogere mate aan differentiatie op het gebied van ideologie binnen de oppositie, kan deels een verklaring zijn voor de reden waarom partijen lastiger kunnen samenwerken (Sartori, 1976). Immers, een rechts of links-geconcentreerde oppositie zal makkelijker overeenstemming vinden over een eventuele aanpak om het succes van regeringscoalities te beïnvloeden dan een niet geconcentreerde (Strom, 1985). Oppositiepartijen kunnen als gevolg van (grote) standpuntverschillen op het gebied van beleid in mindere mate in staat

zijn de regeringscoalitie te ondermijnen. De concentratie van oppositiepartijen kan daarmee een verklaring zijn voor het een minder lange levensduur van regeringscoalities. Het kan ook zijn dat ideologische concentratie het effect dat fractionalisering heeft op de levensduur van regeringscoalities beïnvloedt (moderatie). Op het moment dat een oppositie gefractionaliseerd is maar wel ideologisch geconcentreerd, kan het effect dat fractionalisering heeft op de regeringsduur lager zijn dan verwacht. Het is daarom relevant en belangrijk om zowel voor het directe- als modererende effect van oppositionele concentratie te controleren tijdens de analyse van de invloed van fractionalisering.

Hypothese 2: hoe meer een oppositie geconcentreerd is, des te beter zij in staat is de levensduur van de regeringscoalitie negatief te beïnvloeden

Hypothese 3: het positieve effect dat fractionalisering van de oppositie heeft op de levensduur van regeringscoalities wordt negatief beïnvloed door de concentratie van de oppositie.

Figuur 1a. *Het directe effect en het modererende effect van ideologische concentratie in de oppositie op de levensduur van regeringscoalities.*

Overige determinanten

Zoals hierboven vermeld staat is er tot op heden weinig onderzoek gedaan naar de invloed van oppositiepartijen op het succes van regeringscoalities. Puttend uit het onderzoek naar de stabiliteit van regeringscoalities blijken er tevens een aantal andere factoren relevant te zijn voor de het analyseren van de levensduur van regeringscoalities.

Inauguratiestemming

De noodzakelijkheid voor een inauguratiestemming kan in brede zin worden begrepen als *het formele proces dat leidt tot de installatie van een regering (Martin, 2011)*. In de meeste gevallen vervullen het hoofd van de regering en de wetgevende macht de belangrijkste rol in dit proces. Dit formele proces

van inauguratie betreft de benoeming van het hoofd van de regering, in de meeste gevallen ook de installatie van individuele leden van het kabinet en de goedkeuring van regeringsbeleid (Martin, 2011). In praktijk varieert de mate waarin de wetgevende macht betrokken is bij de formatie van de regering (Warwick, 1995). In sommige parlementaire systemen is een absolute meerderheid in het parlement noodzakelijk voor de installatie van een regering. In andere systemen is geen meerderheid nodig, hier is een gefixeerd aantal stemmen van inauguratie nodig (De Winter, 1995).

De noodzakelijkheid voor een inauguratiestemming kan worden gezien als een obstakel die regeringscoalities moeten overkomen (Strøm, 1985; King et al., 1990; Warwick, 1995). Als gevolg van deze noodzakelijkheid kunnen voorafgaand aan de formele inauguratie van de regering mogelijke zwaktes van de regering worden blootgesteld. Hierdoor kan de start van potentieel zwakke regeringscoalities worden tegengehouden. Verwacht wordt dan ook dat de regeringsduur van coalities, binnen parlementaire systemen waar deze noodzakelijkheid geldt, langer is (Laver, 2003; Saalfeld, 2008).

Gezien het feit dat oppositiepartijen invloed kunnen uitoefenen op deze inauguratiestemming, en daarmee tevens invloed hebben op het succes van regeringscoalitie, is het van belang om voor deze relatie te controleren in de analyse van de levensduur van regeringscoalities.

In dit onderzoek zal er dichotoom onderscheid worden gemaakt tussen het wel of niet hebben van een parlementair systeem waarin er een noodzakelijkheid bestaat voor een inauguratiestemming. Verwacht wordt de kans op vroegtijdig falen van een regeringscoalitie afneemt als gevolg van deze noodzakelijkheid en het daarmee de regeringsduur positief beïnvloed.

Minderheids-en meerderheidsregeringen

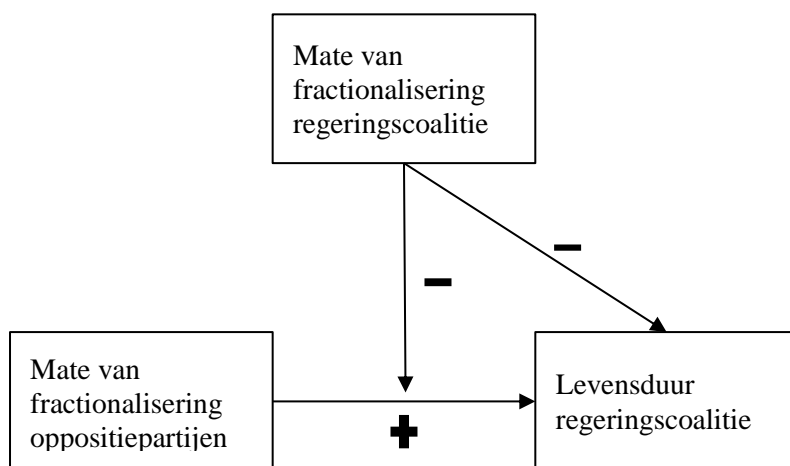
Een belangrijke factor die van invloed kan zijn op het succes van regeringscoalities is de numerieke status. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen meerderheidsregeringen en minderheidsregeringen. Een minderheidskabinet wordt gevormd door partijen die samen voor minder dan 50% van de parlamentszetels verantwoordelijk zijn (Strøm, 1984). Het zijn van een minderheidsregering blijkt namelijk een negatieve invloed te hebben op het succes van regeringscoalities (King et al., 1990; Warwick, 1995). Minderheidsregeringen lopen, als gevolg van hun numerieke minderheid, namelijk een grotere kans op parlementaire verliezen. Zij zijn daarom minder stabiel dan meerderheidsregeringen (King et al., 1990; Warwick, 1995; Little, 2014).

Gezien het feit dat de numerieke status van regeringscoalities invloed heeft op het succes ervan, is het van belang dat er gecontroleerd wordt voor deze relatie. Het kan namelijk invloed hebben op de relatie tussen oppositiepartijen en regeringscoalities en de successen van beide. Immers, de kans op succes van de oppositiepartijen kan hoger zijn op het moment dat de regeringscoalitie bestaat uit een minderheid in het parlement.

In deze analyse zal er onderscheid gemaakt worden tussen (1) een meerderheidsregering en (2) een minderheidsregering.

Fractionalisering binnen regeringscoalities

De mate van fractionalisering binnen een regeringscoalitie heeft, om de eerder genoemde redenen, een directe invloed op de levensduur van regeringscoalities en daarmee ook op het succes van oppositiepartijen (Sartori, 1976; King et al., 1990; Warwick, 1996). De effect fractionalisering binnen de oppositie op de levensduur van regeringscoalities kan ook afhangen van de waarde van een andere onafhankelijke variabele, namelijk de fractionalisering binnen regeringscoalities. Op het moment dat een regeringscoalitie bijvoorbeeld gefractionaliseerd is, kan het effect dat fractionalisering binnen oppositiepartijen heeft op het de levensduur van regeringscoalities minder groot worden. Het kan namelijk als gevolg van fractionalisering binnen de regeringscoalities makkelijker worden voor oppositiepartijen om regeringscoalities te ondermijnen en daarmee het succes van regeringscoalities te beïnvloeden. Het negatieve effect van fractionalisering binnen de oppositie op het succes ervan kan afnemen naarmate de regeringscoalitie gefractionaliseerder is (moderatie-effect).

Figuur 1b. *Het directe effect en het modererende effect van fractionalisering binnen regeringscoalities op de levensduur van regeringscoalities.*

Onderbouwing keuze voor theorieën

Het succes van regeringscoalities wordt bepaald door een divers en groot aantal factoren. De samenstelling bovengenoemde factoren is dan ook slechts een selectie van deze verscheidenheid. De gebruikte datasets staan de toetsing van alle als relevant aangetoonde factoren in de literatuur niet toe. De selectie aan theorieën en factoren is gebaseerd op het feit dat er in de literatuur twee belangrijke factoren centraal staan, namelijk institutionele factoren en karakteristieken van partijen (King et al., 1990; Little, 2015). De karakteristieken van partijen en de samenstelling binnen een parlementair systeem worden beschreven aan de hand van fractionalisering, numerieke status en de oppositionele concentratie. De institutionele factoren worden beschreven door de toevoeging van de noodzakelijkheid voor inauguratiestemming.

3. Data & Methoden

In dit hoofdstuk zullen zowel de data als de methoden nader worden toegelicht. De databronnen, namelijk de ‘Party Government’ (PGD) en de ‘Parliaments and Government’ (Parlgov) datasets zullen eerst worden beschreven. Tevens wordt er bij deze beschrijving ingegaan op de manier waarop de datasets gebruikt zullen worden in dit onderzoek. Er zal hierna worden ingegaan op de methoden en de manier waarop de relatie tussen het succes van oppositiepartijen en fractionalisering zal worden geanalyseerd. Verderop zal iedere variabele die gebruikt wordt in dit onderzoek worden geoperationaliseerd. Een beschrijvende tabel is te vinden aan het eind van dit hoofdstuk.

3.1 Databeschrijving

De PGD-dataset bestaat uit informatie over de regeringscompositie van democratieën uit 48 landen in de periode na de Tweede Wereldoorlog tot aan 2014 (Seki & Williams, 2014). De originele dataset van Woldendorp, Keman en Budge (WKB) (2000) bestond uit informatie tot aan 2000. De dataset die voor het grootste deel centraal staat in deze studie, die van Seki en Williams (2014), is in essentie de WKB dataset met meer recentelijke informatie over regeringen. Daarnaast is er meer informatie over regeringen uit andere datasets samengebracht in één dataset. Het beoogde doel van de dataset is het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van politologisch onderzoek omtrent regeringen. De PGD bevat drie datasets. De ‘Dataset 1: Governments’ beschrijft regeringen. Het beschrijft hierbij onder andere, de start van iedere regering, de regeringsduur, de partijcompositie van de regering, de zetelverdeling, het type regering (minderheid of meerderheid), en de reden van het eventueel falen van een regering. De basis voor deze dataset wordt gevormd door de data van Budge, Woldendorp en Keman (1993). Ten tweede bevat de database informatie over de ministers van de regering, namelijk de ‘Dataset 2: Ministers’. De ‘Dataset 3: Government Partisanship’ beschrijft de ideologische compositie van regeringscoalities (Seki & Williams, 2014). De data uit de drie datasets is verzameld door middel van secundaire analyses van verkiezingsstatistieken. In deze studie zal ‘Dataset 1: Governments’ worden gebruikt.

Daarnaast zal er een tweede dataset worden gebruikt. De ‘Parlgov database’ bevat informatie over verkiezingen voor zowel de oppositie- en regeringspartijen binnen parlementaire systemen (Döring and Manow 2018). Het vat daarbij de verkiezingsuitslagen van 1500 partijen uit 37 landen samen binnen de periode van 1945 tot en met 2015. De data zijn verzameld door middel van een secundaire analyse van publieke verkiezingsstatistieken en een inhoudsanalyse van de betreffende partijprogramma’s (Döring and Manow 2018).

3.2 Dataselectie

Zowel de Party Government als de Parliaments and Governments database beschikken over relevante informatie van meerdere parlementaire democratieën. In een aanzienlijk aantal gevallen bleek dat het aantal regeringszetels in de PGD niet in overeenstemming was met de resterende hoeveelheid

oppositie zetels in de ParlGov dataset, wat resulteerde in een totaal aantal zetels dat niet correct was. Als gevolg van deze inconsistentie tussen de datasets is er voor gekozen om de data handmatig onder te brengen in één dataset. Deze dataset zal dan ook ten grondslag liggen aan de verrichte analyse in deze studie. In deze scriptie zal een selectie van landen worden geanalyseerd. De uiteindelijke onderzoekspopulatie is daarmee geslonken van 1378 naar 579 regeringscoalities uit 21 landen in de periode 1946-2014.

Tabel 1: selectie van 21 landen en perioden

Land	Periode	Aantal regeringen
Australië	1946-2013	35
Oostenrijk	1949-2013	29
België	1946-2014	45
Bulgarije	1991-2014	13
Canada	1948-2011	25
Kroatië	2000-2009	6
Cyprus	1977-2014	20
Tsjechië	1992-2014	11
Denemarken	1945-2014	37
Estland	1992-2011	11
Finland	1946-2014	49
Frankrijk	1945-2012	65
Verenigd Koninkrijk	1945-2010	21
Griekenland	1974-2012	18
Hongarije	1990-2014	10
IJsland	1959-2013	23
Ierland	1948-2011	25
Italië	1946-2013	62
Litouwen	1993-2014	19
Luxemburg	1945-2013	18
Nederland	1946-2012	31

3.3 Analytische strategie

Om te toetsen of er een relatie bestaat tussen de fractionalisering van de oppositie en de levensduur van regeringscoalities zal een Cox-regressie worden toegepast. De Cox-regressie valt onder de brede statistische methodologie van de analyse van overlevingsdata (survival analyse). Het Cox-model is geschikt voor het schatten van de relatieve invloed van meerdere achtergrondkenmerken op een hazard. Survival analyse schat, aan de hand van de tijd tot een bepaalde gebeurtenis, de hazard ratio's. Deze gebeurtenis laat zich in meeste literatuur omtrent survival analyse definiëren als een transitie van een bepaalde, initiële staat, naar een daarop tegenovergestelde staat (Warwick, 1995). De hazard is de conditionele kans dat er een vooraf gedefinieerde gebeurtenis plaatsvindt. Deze kans is conditioneel op het feit dat de gebeurtenis niet eerder heeft plaatsgevonden. De hazard is, gezien het feit dat de invloed van meerdere variabelen wordt getoetst, ook een relatief risico op het plaatsvinden van een bepaalde gebeurtenis (Cox, 1972). Deze kans wordt uitgedrukt is de hazard functie.

Voor de uitvoering van een cox-/proportional hazard model is het nodig dat er precieze informatie beschikbaar is over de status (wel of geen gebeurtenis plaatsgevonden) van een case. Survival analyse schat, aan de hand van de tijd tot een bepaalde gebeurtenis, de hazard ratio's.

$$\Lambda_i(t) = h_0(t) \exp(\beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k) \quad (3.3.1)$$

In de bovenstaande relatie wordt hazard op een bepaalde tijd uitgedrukt door $\Lambda_i(t)$. $h_0(t)$ drukt de zogenaamde 'baseline hazard' uit. Deze staat in het model voor het risico van cases op een bepaalde gebeurtenis wanneer alle andere hazard ratio's 0 bedragen ($\beta_k X_k = 0$) (Prentice et al., 1981).

Het is van belang om te melden dat het Cox-model een belangrijke aanname heeft, namelijk de proportional hazards assumptie. Deze assumptie beschrijft dat de hazard ratio's constant zijn in de tijd. Als op enig moment een regering bijvoorbeeld een twee keer zo groot risico loopt op het vroegtijdig sneuvelen dan een andere regering dan geldt dit ook voor alle andere momenten.

Het analyseren van de relatie tussen fractionalisering en de levensduur van regeringscoalities zal op dezelfde manier gebeuren. Een regeringscoalitie kan de wettelijk vastgestelde regeringstermijn behalen, maar kan ook als gevolg van oppositionele tegenstand voortijdig sneuvelen (hierna: constitutional inter-election period, CIEP). Het wel of het niet slagen (als gevolg van een oppositie tegenstand) van een regeringscoalitie (haar status) zal in deze studie dan ook fungeren als de gebeurtenis die het einde van de meting markeert. De positieve of negatieve bijdrage die de getoetste variabelen leveren aan het al dan niet slagen van een regering en daarmee de status van de regering, zullen via de resulterende hazard ratio's worden geanalyseerd. Aan de hand van het relatieve risico (hazard ratio) van iedere variabele, uitgedrukt in $B(\exp)$, zal zo een beeld geschetst kunnen worden over de bijdrage die de toegevoegde variabelen (covariaten) leveren aan de levensduur van regeringscoalities.

3.4 Operationalisering van variabelen

De PGD dataset levert de metingen van de fractionalisering, numerieke status (minderheid, meerderheid) en de regeringsduur van regeringscoalities. Daarnaast beschikt de dataset ook over een variabele die de noodzakelijkheid voor een inauguratiestem beschrijft (Seki & Williams, 2014).

Op basis van de ‘Parlgov database’ kan mate van fractionalisering binnen de oppositie bepaald worden. Daarnaast beschikt de dataset ook over ideologische informatie van partijen (positie). Aan de hand van deze dataset zal dan ook zowel de mate van fractionalisering van de oppositie als de ideologische concentratie bepaald worden.

3.4.1 Regeringsduur

De regeringsduur, uitgedrukt in dagen, is als een continue variabele gemeten. De variabele regeringsduur wordt in deze analyse gezien als het verschil tussen de inauguratie data voor twee opeenvolgende regeringscoalities. In deze relatie is de ‘einddatum’ van een regering, de dag voor de start van een nieuwe regering (Seki & Williams, 2016). Een nadeel van deze definitie is dat regeringscoalities vaak niet meer functioneren als een regeringscoalitie voorafgaand aan de dag voor de start van een nieuwe regeringscoalitie. Dit heeft te maken met het feit dat de waarde die regeringspartijen toeschrijven aan de regeringscoalitie minder worden op het moment dat er een nieuwe regering gevormd moet worden (Jackle, 2009). Officieel kan er een regeringscoalitie actief zijn, maar in de praktijk functioneert deze niet zo. De maat voor regeringsduur kan daarom afwijken van de werkelijkheid. Er dient hiermee dan ook rekening gehouden te worden bij het interpreteren van de resultaten.

3.4.2 Succes of falen van een regering

In dit onderzoek wordt de status van een regering onderverdeeld in regeringscoalities die de CIEP wisten te volbrengen (1) en regeringscoalities die als gevolg van een discretionaire beëindiging voor deze CIEP sneuvelden (2). Regeringscoalities die sneuvelen als gevolg van niet discretionaire beëindiging vallen onder de eerste categorie. Er zijn drie variabelen die belangrijk zijn voor deze bepaling, namelijk de (1) regeringsduur in dagen, het (2) exacte aantal ‘regeringsdagen’ die een regeringscoalitie nog over heeft na een verkiezing en de (3) reden voor falen van regeringscoalities. Het is van belang dat er bij de bepaling van de status van de regering, rekening wordt gehouden met het aantal dagen dat zij nog over heeft om daadwerkelijk te regeren tot aan de nieuwe verkiezingen. Een CIEP bezit namelijk een vast aantal dagen en houdt geen rekening met het feit dat een regering in de meeste gevallen later start dan verkiezingen (Seki & Williams, 2016). Tevens kan het voorkomen dat verkiezingen op een ander moment plaatsvinden dan dat de CIEP voorschrijft als gevolg van bijvoorbeeld lokale verkiezingen.

Voor de bepaling van de manier waarop een regeringscoalitie tot haar eind is gekomen is het van belang dat er tevens rekening wordt gehouden met de reden voor het sneuvelen. In deze studie zal

gekeken worden naar zogenaamde discretionaire beëindigingen, dus als gevolg van parlementaire tegenstand. De variabele die uitsluitend geeft over de reden voor het falen van regeringscoalities maakt onderscheid tussen 7 categorieën en staat als volgt geordend: categorie 1 'verkiezingen', (2) 'vrijwillig aftreden premier', (3) 'aftreden premier door gezondheidsproblemen', (4) 'verdeeldheid binnen de regering', (5) 'tekort aan regeringssteun in het parlement', (6) 'interventie door staatshoofd', categorie (7) 'verbreding van de regeringscoalitie'. Categorie (5) beschrijft discretionaire beëindigingen als gevolg van een tekort aan regeringssteun van partijen binnen een parlementair systeem (Seki & Williams, 2016). In de analyse van het vroegtijdig sneuvelen van regeringscoalities als gevolg van oppositionele tegenstand zal deze categorie worden gebruikt.

Om de status van een regering te bepalen is er een nieuwe variabele aangemaakt. Door de regeringsduur te delen door het aantal dagen dat de regeringscoalitie nog over heeft om te regeren kan bepaald worden welke status een specifieke regeringscoalitie krijgt.

Op het moment dat de regeringsduur hoger of gelijk is aan aantal regeringsdagen die het nog over heeft, betekent dit dat een regering er in geslaagd is de volledige regeringsperiode te volbrengen. Is daarentegen het aantal dagen dat een regeringscoalitie over heeft om te regeren hoger dan haar regeringsduur, dan kan dit een indicatie van vroegtijdig falen. Er moet in deze relatie rekening gehouden met het feit de kans op het falen van regeringscoalities toeneemt naarmate de CIEP dichterbij komt. Regeringscoalities blijken vlak voor het einde van de wettelijk vastgestelde regeringsperiode te sneuvelen als gevolg van het feit dat er niet meer actief wordt gezocht naar een oplossing voor een bepaald probleem (Laver, 2003). Door een marge van .1 toe te voegen aan de berekening wordt rekening gehouden met deze relatie.

Vroegtijdig gesneuvelde regeringscoalities ($< .9$) krijgen een score van '1', regeringen die de volledige CIEP ($\Rightarrow .9$) wisten te volbrengen krijgen een score van '0' op de variabele.

3.4.3 Fractionalisering regeringscoalitie en oppositie

De variabele die fractionalisering beschrijft is gebaseerd op de maat van het aantal effectieve partijen (ENP) zoals beschreven staat in het theoriegedeelte. Naast het testen van de invloed van fractionalisering binnen de oppositie op de levensduur van regeringscoalities (centrale onderwerp van deze studie) zal er ook gekeken worden naar de fractionalisering binnen de regeringscoalitie.

Op basis van de proportionele zetelverdeling en aantal partijen binnen die regeringscoalitie wordt de fractionalisering bepaald. De variabele die de fractionalisering binnen de oppositie meet zal op een vergelijkbare manier worden geconstrueerd als die van regeringscoalities. Ook de fractionalisering (ENP) is geconstrueerd op basis van de proportionele zetelverdeling.

Marginale fracties zoals eenmanspartijen of afsplitsingen worden ook meegenomen bij de bepaling van de fractionalisering. In de dataset zijn dit partijen die 1 tot 3 zetels bezitten. Op het moment dat deze marginale partijen buiten beschouwing worden gelaten resulteert dit in veel missende waarden. De invloed die marginale fractie hebben op de fractionalisering is niet groot. Dit

komt omdat de marginale fracties weinig zetels bezitten van het totale aantal zetels, wat resulteert in een lage proportie van het totaal.

Tabel 2: landen en de gemiddelde fractionalisering van de oppositie en regeringscoalitie

Land	Gemiddelde fractionalisering oppositie	Gemiddelde fractionalisering regeringscoalitie
Australië	1,43	1,37
Oostenrijk	1,73	1,73
België	3,11	3,03
Bulgarije	2,53	1,45
Canada	2,12	1,00
Kroatië	2,45	1,90
Cyprus	2,01	1,55
Tsjechië	2,65	1,89
Denemarken	3,81	1,65
Estland	3,05	2,16
Finland	2,49	2,78
Frankrijk	2,30	2,28
Verenigd Koninkrijk	1,40	1,02
Griekenland	1,57	1,14
Hongarije	2,12	1,35
IJsland	2,21	2,09
Ierland	2,02	1,33
Italië	2,82	1,69
Litouwen	2,34	3,32
Luxemburg	2,11	2,01
Nederland	3,01	2,49

3.4.4 Concentratie van oppositie

De variabele die de concentratie van de oppositie beschrijft komt voort uit de 'Parlgov dataset'. Aan de basis van deze variabele ligt een zorgvuldige inhoudsanalyse van partijprogramma's door experts. Iedere partij heeft één score gekregen op basis van hun partij-positie ten opzichte van vier sociaal

economische dimensies (Döring and Manow, 2018). In de dataset is op een schaal van 0 tot 10 per verkiezingsjaar de ideologische voorkeur beschreven voor iedere partij. De uiteindelijk score die een partij krijgt in een betreffend verkiezingsjaar is het gemiddelde van de scores op de vier dimensies. Relatief lage scores zijn een indicatie van linksgeoriënteerde partijen, daarentegen zijn relatief hoge scores een indicatie voor rechtsgeoriënteerde partijen (Döring and Manow, 2018). Op basis van het verschil tussen de ideologische scores per oppositiepartij en de gemiddelde ideologische score voor de oppositie is er een gewogen standaardafwijking berekend. Een hogere waarde op deze variabele is een indicatie van een ideologisch geconcentreerde oppositie. Daarentegen zijn lage waarden een indicatie van een gedifferentieerde oppositie in termen van ideologie. In de gehanteerde dataset is het minimum van deze waarde 0 en de maximumwaarde 1.

Overige determinanten

3.4.5 Minderheids- of meerderheidsregering

De numerieke status valt onder te verdelen in meerderheids- en minderheidsregeringen. De PG dataset bevat een variabele die de "numerieke status" uitdrukt in zes categorieën: (1) meerderheidsregering met één partij, (2) minimale meerderheidscoalitie, (3) ruime meerderheidscoalitie, (4) minderheidsregering met één partij, (5) minderheidsregering met meerdere partijen en (6) interim-regeringen. Gezien het feit dat het voor deze analyse alleen relevant is om te weten of een regering een meerderheids- of minderheidsstatus heeft, zal er een variabele aangemaakt worden die louter dit onderscheid maakt. Dit betekent dat de eerste drie categorieën, namelijk de meerderheidsregering met één partij (1), de minimale meerderheidscoalitie (2) en de ruime meerderheidscoalitie (3) worden gecodeerd in de nieuwe variabele als "meerderheidsregeringen" met de score van "0". Minderheidsregeringen met één partij (4) en minderheidsregeringen met meerdere partijen (5) staan in de nieuwe variabele gecodeerd als minderheidsregeringen met de score van "1". Gezien het feit dat er geen numerieke informatie is over de interim-regeringen, is het niet mogelijk te beoordelen of deze minderheids- of meerderheidsregeringen zijn geweest. Interim-regeringen zullen daarom niet mee worden genomen in de analyse.

3.4.6 Noodzakelijkheid voor inauguratiestemming

Voor de variabele die aangeeft of er een noodzakelijkheid is voor een inauguratiestemming van een nieuwe regering is een onderscheid gemaakt tussen landen waarbij deze stemming wel of niet plaatsvindt. Regeringscoalities in landen waarin deze stem noodzakelijk is krijgen de score van "1". In landen waarin dit niet het geval is zullen regeringscoalities een score van "0" krijgen op deze variabele.

Uit de dataset bleek dat 200 van de 579 regeringen te maken hebben gehad met een noodzakelijkheid voor inauguratiestemming.

Tabel 3: Beschrijvende statistieken meetinstrumenten

	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaarddeviatie
Regeringsduur	531	8	1970	683,81	494,53
Status regering	531	0	1	,34	
ENP oppositie	531	1	7,69	2,39	1,10
Concentratie oppositie	531	,09	1	,44	,20
ENP regering	531	1,00	5,48	1,97	,96
Numerieke status regering	531	0	1	,26	
Inauguratie- stemming regering	531	0	1	,34	

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de Cox-regressie analyse besproken. Er wordt eerst ingegaan op de zogenaamde state-of-art binnen de literatuur (model 1). Hypothese 1 tot en met 3, namelijk de effecten die fractionalisering en de ideologische concentratie van de oppositie hebben op levensduur van regeringscoalities worden daarna besproken. Vervolgens zal er kort worden ingegaan op de invloed van de controlevariabelen. Tabel 4 toont in deze relatie de hazard ratio's per covariaat die meegenomen is in deze analyse. De aanvullende resultaten van de extra analyse zijn te vinden aan het eind van dit hoofdstuk.

Tabel 4: hazard ratio's (Exp) van variabelen in twee modellen

Controlevariabelen	Model 1	Model 2	Model 3
	Exp(b)	Exp(b)	Exp(b)
ENP regering	1,60***	1,60***	1,87*
Minderheidsregering	3,59***	3,50***	3,47***
Stemming van inauguratie	1,76**	1,74**	1,73**
ENP regering*ENP oppositie			,95
Ideologische concentratie oppositie*ENP oppositie			1,03
<i>Onafhankelijke variabelen</i>			
ENP oppositie		,97	1,03
Ideologische concentratie oppositie		,52	,65

Noot: gehanteerde p-waarden zijn gedeeld door twee

*p<,05; **p<,01; ***p<,001

4.1 Bestaande literatuur (model 1)

Fractionalisering van regeringscoalitie

Het effect dat fractionalisering een regeringscoalitie heeft op de levensduur van regeringscoalities blijkt zowel negatief als significant te zijn (exp (b) = 1.60, p =.000). Het resultaat in model 1 sluit aan bij de vooropgestelde verwachtingen over de negatieve relatie tussen fractionalisering van een regeringscoalitie en de levensduur ervan. Op ieder tijdstip wordt de kans op het vroegtijdig sneuvelen

als gevolg van parlementaire tegenstand bij een één maal hogere fractionalisering 1,6 keer hoger geschat dan dezelfde kans bij een regeringscoalitie die één maal minder gefractionaliseerd is.

Numerieke status (minderheids- of meerderheidsregering)

Er bleek een negatief, significante relatie te bestaan tussen het zijn van een minderheidsregering en de levensduur van deze regering ($\exp(b) = 3.59$, $p = .000$). De verwachting dat minderheidsregeringen een grotere kans hadden om voortijdig te sneuvelen als gevolg van parlementaire tegenstand, wordt door deze analyse bevestigd. Minderheidsregeringen blijken op ieder tijdstip een 3,59 keer hogere geschatte kans te hebben om vroegtijdig te sneuvelen als gevolg van parlementaire tegenstand dan meerderheidscoalities.

Noodzakelijkheid inauguriestemming

Uit model 1 blijkt dat er een negatief, significante relatie bestaat tussen een inauguriestemming en de levensduur van regeringscoalities ($\exp(b) = 1.76$, $p = .007$). Op ieder tijdstip werd de kans op het vroegtijdig sneuvelen van een regeringscoalitie als gevolg van parlementaire tegenstand in landen waar een noodzakelijkheid was voor inauguriestemming 1,76 keer hoger geschat dan dezelfde kans als er geen noodzakelijkheid was voor een inauguriestemming.

4.2 Hoofdeffecten (model 2)

Het effect van fractionalisering van de oppositie op de levensduur van regeringscoalities

Uit model 2 blijkt dat er een positieve, maar niet significante relatie bestaat tussen fractionalisering van de oppositie en de levensduur van regeringscoalities ($\exp(b) = .97$, $p = .393$). De vooraf geformuleerde hypothese (1) over de positieve relatie tussen fractionalisering van de oppositie en de levensduur van regeringscoalities wordt dan ook niet bevestigd in model 2. Regeringscoalities blijken geen significant kleinere kans te hebben om vroegtijdig te falen als de fractionalisering toeneemt.

Het effect van oppositie concentratie op de levensduur van regeringscoalities

In model 2 blijkt geen significante relatie te bestaan tussen de mate waarin de oppositie ideologisch geconcentreerd is en de levensduur van regeringscoalities ($\exp(b) = 0.52$, $p = .212$). De hazard ratio's indiceren zelfs in model 2 dat oppositie concentratie positief bijdraagt aan de levensduur van regeringscoalities. Weliswaar blijken geen van deze hazard ratio's significant te zijn. Hypothese 2, die de negatieve relatie beschrijft tussen de mate van concentratie van de oppositie en de levensduur van regeringscoalities wordt niet bevestigd.

Controle variabelen (model 2)

Fractionalisering van regeringscoalitie

Het effect dat fractionalisering van de regeringscoalities heeft op de levensduur van regeringscoalities blijkt ook in model 2 zowel negatief als significant te zijn ($\exp(b) = 1.60$, $p = .000$). Ook in model 2 geldt dat ieder tijdstip de kans op het vroegtijdig sneuvelen als gevolg van parlementaire tegenstand bij een één maal hogere fractionalisering 1,6 keer hoger wordt ingeschat dan dezelfde kans bij een regeringscoalitie die één maal minder gefractionaliseerd is.

Numerieke status (minderheids- of meerderheidsregering)

Er bleek wederom een negatief, significante relatie te bestaan tussen het zijn van een minderheidsregering en de levensduur van deze regering ($\exp(b) = 3.50$, $p = .000$). Minderheidsregeringen blijken op ieder tijdstip een 3,50 keer hogere geschatte kans te hebben om vroegtijdig te sneuvelen als gevolg van parlementaire tegenstand dan meerderheidscoalities.

Noodzakelijkheid inauguriestemming

Uit model 2 bleek wederom dat er een negatief, significante relatie bestaat tussen een inauguriestemming en de levensduur van regeringscoalities ($\exp(b) = 1.74$, $p = .009$). In model 2 werd op ieder tijdstip de kans op het vroegtijdig sneuvelen van een regeringscoalitie als gevolg van parlementaire tegenstand in landen waar een noodzakelijkheid was voor inauguriestemming 1,74 keer hoger geschat dan dezelfde kans als er geen noodzakelijkheid was voor een inauguriestemming.

4.3 Interactie effecten (model 3)

Het toevoegen van de twee interactievariabelen (Fractionalisering oppositie * fractionalisering regeringscoalitie en Fractionalisering oppositie * concentratie oppositie) heeft niet geleid tot een significante verbetering in model 3 ten opzichte van model 2 ($X^2(df = 2) = 0.516$, $p = .733$).

De invloed van de onafhankelijke variabele (fractionalisering binnen de oppositie) op het effect van de afhankelijke variabele (levensduur van regeringscoalities) hangt dus niet significant af van de fractionalisering binnen regeringscoalities. Het effect dat fractionalisering van de oppositie heeft op de levensduur van regeringscoalities wordt niet beïnvloed door de concentratie van de oppositie. De vooraf opgestelde verwachting over de moderatie-effecten worden dan ook niet bevestigd in deze analyse.

4.4 Aanvullende analyse

Resultaten met aangepaste gebeurtenis

Als aanvullende analyse is er opnieuw een cox-regressie uitgevoerd. Er is voor gekozen om ook te kijken of er als gevolg van het aanpassen van de definitie van de gebeurtenis een verandering optreedt

in de resultaten. In deze aanvullende analyse zijn naast de regeringscoalities die als gevolg van een tekort aan regeringssteun in het parlement zijn gevallen, tevens regeringscoalities meegenomen die gesneuveld zijn als gevolg van verdeeldheid binnen de regeringscoalitie. Deze verandering heeft tot de volgende resultaten geleid (tabel 5).

Tabel 5: hazard ratio's (Exp) van variabelen

<i>Controlevariabelen</i>	Model 1
	Exp(b)
ENP regering	2,53***
Minderheidsregering	1,83***
Stemming van inauguratie	1,77***
ENP regering*ENP oppositie	,86**
Ideologische concentratie oppositie*ENP oppositie	1,08*
<i>Onafhankelijke variabelen</i>	
ENP oppositie	1,16
Ideologische concentratie oppositie	1,44

Noot: gehanteerde p-waarden zijn gedeeld door twee

*p<,05; **p<,01; ***p<,001

De resultaten in tabel 5 indiceren nagenoeg hetzelfde als de resultaten in tabel 4. Ook hier blijkt de fractionalisering en concentratie van de oppositie geen significante invloed te hebben op het vroegtijdig sneuvelen van een regeringscoalitie (exp (b)= 1.162, p =.204) (exp (b)= 1.438, p =.269). Opnieuw werd er voor de drie controlevariabelen daarentegen wel ondersteuning gevonden. Wat opvalt aan tabel 5 is dat de interactie tussen de fractionalisering van de regering en die van de oppositie wel significant bleek te zijn (exp (b)= 0.862, p =.007). Het effect dat fractionalisering van de oppositie heeft op de levensduur van de regeringscoalitie, bleek significant af te hangen van de fractionalisering van de regeringscoalitie. Dit effect werd positief voor de levensduur van regeringscoalities. Daarnaast bleek het effect van oppositionele fractionalisering op de levensduur van regeringscoalities significant af te hangen van de mate waarin de oppositie geconcentreerd was (exp (b)= 1.080, p =.036). Het negatieve effect van fractionalisering op de levensduur van regeringscoalitie bleek nog negatiever te worden door de invloed van ideologische concentratie

Conclusie en Discussie

In dit hoofdstuk zullen opnieuw de probleemstelling, theorieën en bestaande literatuur worden belicht. Aan de hand van de verrichte analyses in dit onderzoek zal er een concluderend antwoord worden gegeven op de centrale onderzoeksvraag. In het laatste gedeelte van deze sectie zal ingegaan worden op een aantal discussiepunten. Op basis van resultaten en discussiepunten zullen de implicaties worden besproken voor nieuw onderzoek omtrent het onderwerp van regeringsstabiliteit en de rol van oppositiepartijen.

Gezien het feit dat het effect van fractionalisering binnen de oppositie op de levensduur van regeringen tot op heden nooit onderzocht is moesten verwachtingen over deze relatie gevormd worden op basis van onderzoek naar de invloed van fractionalisering op de levensduur van regeringscoalities. Hierom startte de verslaglegging van dit onderzoek met een gedetailleerde beschrijving van het onderzoek omtrent de stabiliteit van regeringscoalities en haar factoren. Verondersteld werd dat een hogere mate van fractionalisering binnen regeringscoalities leidt tot een complexere onderhandelingssituatie (Rae, 1971; Taylor & Herman, 1971; Warwick, 1979, 1994; King et al., 1990; Laver, 2003). Tevens zijn partijen in een gefractionaliseerde regeringscoalitie in mindere mate in staat om als eenheid tegenover oppositiepartijen op te treden (King et al., 1990; Warwick, 1995). Partijen handelen vaker onafhankelijk van elkaar als gevolg van het proces van fractionalisering en zullen minder snel consensus bereiken over de manier waarop beleid verdedigd moet worden tegen aanvallen van de oppositie (Sartori, 1974; Warwick, 1992). Als gevolg van deze 'complexere' onderhandelingssituatie wordt de kans op onenigheid binnen de coalitie vergroot en daarmee ook de kans op het (voortijdig) falen ervan (Warwick, 1979, 1994).

Het belangrijkste (en enige) doel van de oppositie is het ondermijnen van de regeringscoalitie. Gezien het argument dat het eenvormig optreden van een oppositie belangrijk is voor het succes ervan, werd verondersteld dat fractionalisering van de oppositie een belangrijke invloed kon hebben op de mate waarin zij in staat waren de regeringscoalitie te ondermijnen (King et al., 1990; Christiansen & Klemmensen, 2015). Er werd verwacht dat in een gefractionaliseerde oppositie, oppositiepartijen vaker onafhankelijk handelen waardoor het eenvormig optreden van de oppositie tegen de regeringscoalitie bemoeilijkt wordt. Er was hierom reden om aan te nemen dat een meer gefractionaliseerde oppositie minder succesvol was in het ondermijnen van regeringscoalities (hypothese 1).

In de analyse wordt deze verwachte relatie echter niet bevestigd. Er blijkt geen positieve relatie te bestaan tussen fractionalisering van de oppositie en de levensduur van regeringscoalities. De kans dat een regeringscoalitie voortijdig sneuvelt als gevolg van parlementaire tegenstand neemt niet af naarmate de fractionalisering van de oppositie stijgt. Dit betekent dan ook dat hypothese 1 niet wordt bevestigd. Echter werd het negatieve effect dat fractionalisering van de regeringscoalitie had op het succes ervan wel bevestigd. Een verklaring voor dit resultaat/verschil is wellicht te relateren aan het feit dat het voor partijen binnen de oppositie gemakkelijker is om gezamenlijk tegen bepaald

regeringsbeleid te zijn dan dat ze het gezamenlijk eens worden over beleid (Van Giel & Sadée, 2014; McKay, 2017). Voorafgaand aan deze onderhandelingen zijn door partijen beloften gedaan aan de kiezer, deze dienen (grotendeels) nagekomen te worden door de regeringspartijen. Wanneer regeringspartijen verschillen in beleidsstandpunten kan dit al snel problemen opleveren (Petry & Collette, 2009). Bij de oppositie geldt dit veel minder, zij hoeven namelijk veel minder verkiezingsbeloften na te komen omdat zij niet regeren. Empirisch blijkt dan ook dat oppositiepartijen veel minder verkiezingsbeloften nakomen (Thomson, 1999, 2001; Royed, 1996). De onderhandelingcontext waarin oppositiepartijen zitten is daarom minder complex dan die van regeringscoalities. De resulterende, complexe onderhandelingscontext kan zo een minder groot effect hebben voor de oppositie dan de regeringscoalitie. Immers moet de regeringscoalitie het eens worden over het regeringsbeleid en de manier waarop dat verdedigd wordt. Iets wat moeilijker is dan het gezamenlijk bekritisieren van regeringsbeleid. Daarnaast delen oppositiepartijen het zelfde en voornaamste doel, namelijk het zo snel mogelijk ondermijnen van de regeringscoalitie. Het effect van fractionalisering op het eenvormig handelen van oppositiepartijen en daarmee ook het succes kan daarom minder groot zijn dan dat er initieel verwacht werd.

Naast de invloed van fractionalisering van de oppositie is er ook gekeken naar de invloed van ideologische concentratie van de oppositie op de levensduur van regeringscoalities. Er werd verwacht dat een geconcentreerde oppositie makkelijker in staat was het succes van regeringscoalities negatief te beïnvloeden dan een oppositie die minder geconcentreerd was (hypothese 2). Deze verwachting berustte op het feit dat een geconcentreerde oppositie makkelijker samen kan werken bij het ondermijnen van het succes van regeringscoalities (King et al., 1990; Warwick, 1995). Echter werd ook voor deze relatie geen ondersteuning gevonden in de analyse. Uit de analyse bleek dat het effect van ideologische concentratie op de levensduur van regeringscoalities niet significant was. Regeringscoalities hadden geen significant hogere kans om vroegtijdig te sneuvelen als gevolg van parlementaire tegenstand wanneer de ideologische concentratie van de oppositie hoger was. Een alternatieve verklaring zou wederom gerelateerd kunnen worden aan het feit dat de oppositie niet of minder lijdt onder de resulterende, complexe onderhandelingscontext. Gezien het feit dat het voor partijen makkelijker is om gezamenlijk tegen bepaald beleid te zijn dan overeenstemming te vinden op beleidsgebied, zullen ook minder ideologisch geconcentreerde opposities minder hinder ondervinden van deze ideologische verschillen in tegen stelling tot een regeringscoalitie. Het effect van ideologische concentratie op het succes van oppositiepartijen kan hierom kleiner zijn dan voor regeringscoalities.

Omdat verondersteld werd dat oppositiepartijen, als gevolg van (grote) ideologische verschillen, in mindere mate in staat zijn de regeringscoalitie te ondermijnen werd ook aangenomen dat ideologische concentratie van de oppositie het effect van fractionalisering kon beïnvloeden (hypothese 3). Deze relatie werd in de eerste analyse niet bevestigd. Het effect van fractionalisering op de levensduur van regeringscoalitie bleek niet significant te worden beïnvloed door ideologische

concentratie. Op het moment dat er een tweede analyse werd uitgevoerd met een ander definitie voor een gefaalde regeringscoalitie bleek deze relatie echter wel significant te zijn. Het negatieve effect van fractionalisering op de levensduur van regeringscoalitie bleek nog negatiever te worden door de invloed van ideologische concentratie.

De verwachtingen die waren opgesteld over de state-of-art in de literatuur omtrent de stabiliteit van regeringscoalities werden deels bevestigd. Zo bleek fractionalisering van een regeringscoalitie de kans op vroegtijdig falen ervan als gevolg van parlementaire tegenstand significant te vergroten. Dit is in overeenstemming met onder andere Rae (1971), Taylor & Herman (1971), Warwick (1979;1994), King et al. (1990), Laver (2003).

Er werd verwacht dat minderheidsregeringen, als gevolg van hun numerieke minderheid, een grotere kans hadden op parlementaire verliezen (King et al., 1990; Warwick,1995; Little,2014). Dit werd ook bevestigd in deze analyse. Er kwam namelijk naar voren dat minderheidsregeringen een significant hogere kans hebben om vroegtijdig te sneuvelen dan regeringscoalities die in de meerderheid zijn.

Opmerkelijk was dat regeringscoalities die te maken hadden met een formele stem van inauguratie een significant hogere kans bleken te hebben om vroegtijdig te sneuvelen dan regeringscoalities die hier niet mee te maken hadden. Het tegenovergestelde werd echter verwacht. Namelijk dat regeringscoalities die te maken hadden met een inauguratiestemming een kleinere kans hadden om vroegtijdig te sneuvelen dan regeringscoalities die dat niet hadden. Het resultaat lijkt dus een weerlegging te zijn van wat Laver (2003) en Saalfeld (2008) stellen. Een verklaring voor deze weerlegging kan voortkomen uit het feit dat het oppositiepartijen in staat stelt om vroegtijdig regeringscoalities te ondermijnen door hun stem van inauguratie in te trekken (King et al., 1990).

Het is van belang om te benoemen dat er aan dit onderzoek een aantal beperkingen ten grondslag liggen. In de loop van dit onderzoek is een aantal van deze beperkingen al naar voren gekomen. Ten eerste moet erkend worden dat er een aantal andere discretionaire en institutionele factoren een belangrijke invloed kunnen hebben op de factoren die geanalyseerd zijn in dit onderzoek. Eén van deze factoren is de hoeveelheid invloed die een oppositie heeft binnen een land (King et al., 1990). Het effect fractionalisering op de levensduur van regeringscoalities kan als gevolg van een grotere oppositionele invloed binnen het parlement veranderen. Als de invloed van oppositiepartijen bijvoorbeeld groot is zullen zij onderling wellicht minder de noodzaak voelen om samen te werken bij het ondermijnen van een regeringscoalitie. De complexe onderhandelingsituatie die resulteert als gevolg van zowel fractionalisering als ideologische differentiatie kan zo een kleinere rol spelen in parlementen waar oppositiepartijen grote invloed hebben.

Daarnaast blijkt uit de bestaande literatuur dat anti-systeem partijen een negatieve invloed hebben op de levensduur van regeringscoalities (direct) (King, et al.,1990; Laver, 2003). Er is ook reden om aan te nemen dat de onderhandelingsituatie complexer wordt als gevolg van anti-systeem partijen binnen de oppositie. In veel gevallen (België, Frankrijk en Zweden) blijkt namelijk dat

partijen weigeren samen te werken met anti-systeempartijen wat onderhandelingen, net als fractionalisering en ideologische differentiatie, tussen partijen bemoeilijkt (indirect) (de Lange, 2011). Anti-systeem partijen kunnen op deze manier zowel een directe als indirecte invloed hebben op de levensduur van regeringscoalities. Als gevolg van de aanwezigheid van anti-systeem partijen kan het effect dat fractionalisering heeft op de levensduur van regeringscoalities wellicht positiever worden. Gezien de invloed en de recentelijke opkomst van deze anti-systeem partijen in Europa (voornamelijk rechts-populisme) is het voor vervolg onderzoek naar het effect van fractionalisering en ideologische concentratie van belang om te dit als factor mee te nemen.

Ten tweede zijn, als gevolg van inconsistente data, de twee datasets handmatig samengevoegd. Het samenvoegen van de twee datasets nam veel tijd in beslag waardoor er een selectie is gemaakt van het totale aantal regeringen binnen parlementaire democratieën. Deze selectie betreft vooral West-Europese democratieën die worden gekarakteriseerd als parlementaire stelsels. Naast parlementaire stelsels zijn er ook landen met een democratisch stelsel dat wordt aangeduid als presidentieel of semi-presidentieel (Leduc et al., 2014). De manier waarop een land haar politieke stelsel inricht kan belangrijke gevolgen hebben voor de vorming en het handelen van een regeringscoalitie en oppositie (Taylor & Herman, 1971; Leduc et al., 2014). In bijvoorbeeld presidentiële stelsels stellen presidenten in de meeste gevallen de regering samen. Daarnaast zijn presidentiële systemen vaak efficiënter in termen van het doorvoeren van beslissingen dan parlementaire systemen. De oppositie bestaat in presidentiële systemen vaak uit kleine splinter partijen welke een breed en divers spectrum aan posities representeren. Gezien het feit oppositiepartijen in dit soort systemen sterk van elkaar verschillen is het moeilijk om via onderhandelingen over een eventuele aanpak van de regeringscoalitie overeenstemming te vinden (Riggs, 1988). De combinatie van verminderde oppositionele invloed met een efficiëntere regering kan ervoor zorgen de levensduur van een regering (of coalitie) hoger ligt dan in andere systemen. Als gevolg hiervan kunnen de geschatte effecten van fractionalisering en ideologische concentratie in presidentiële systemen verschillen van die in parlementaire systemen. Door een grotere diversiteit aan politieke systemen toe te voegen kan het effect ervan op de levensduur van regeringscoalities worden geanalyseerd.

Ten slotte heeft de manier waarop regeringsduur is gemeten een belangrijk nadeel. Dit had te maken met het feit dat de waarde die regeringspartijen toeschrijven aan de regeringscoalitie minder wordt op het moment dat er een nieuwe regering gevormd moet worden (Jackle, 2009). Officieel kan er een regeringscoalitie actief zijn, maar in de praktijk functioneert deze niet zo. Hierdoor kan het zijn dat de regeringsduur die gebruikt is in de analyse langer is dan de daadwerkelijke regeringsduur. Bij de toetsing van de effecten op de levensduur van regeringscoalities is het proces waarbij de regeringscoalitie praktisch gezien niet functioneert niet relevant en kan vertekende resultaten op leveren. Toekomstig onderzoek zou dit kunnen oplossen door bij de bepaling van de regeringsduur, te corrigeren voor het aantal dagen dat het vormingsproces heeft geduurd. Wanneer deze methode wordt

toegepast zal de regeringsduur waarin een regering praktisch gezien niet meer functioneert, niet worden meegenomen en zullen de geschatte effecten van fractionalisering en ideologische concentratie nauwkeuriger zijn.

Met betrekking op verdergaand onderzoek naar de invloed van een steeds diverser wordend politieke speelveld (via bijvoorbeeld, fractionalisering of concentratie) op de stabiliteit van regeringscoalities zijn er een aantal aanbevelingspunten. Ten eerste moet verder onderzoek uitwijzen wat de directe en indirecte invloed is anti-systeem partijen op de conclusie van dit onderzoek. Om te analyseren of er daadwerkelijk een indirect effect bestaat is het waardevol om ook naar de interactie tussen anti-systeem partijen en zowel fractionalisering als ideologische concentratie te kijken. Daarnaast is het waardevol om in verdergaand onderzoek ook de oppositionele invloed mee te nemen in de analyse. Door King et al. (1990) is dit vastgesteld op basis van de autonomie en specialisatie van alternatieve commissies op de regeringscoalities. Deze meting zou in verdergaand onderzoek ook kunnen worden gebruikt.

Ook dient toekomstig onderzoek meer soorten democratieën mee te nemen in de analyse. Waar in dit onderzoek grotendeels de focus lag op Europese democratieën, kan deze focus in toekomstig onderzoek worden uitgebreid met andere soort democratieën uit andere werelddelen.

Aan de hand van dit onderzoek is gebleken dat fractionalisering van de oppositie geen effect heeft op de levensduur van regeringscoalities. Daarentegen is wel gebleken dat fractionalisering van regeringscoalities een negatief effect heeft op levensduur van regeringscoalities. Zoals als eerder gesteld kan dit verschil worden verklaard door het feit dat regeringscoalities samen (moeten) werken en als eenvormig geheel moeten optreden. Voor partijen binnen de oppositie is het gemakkelijker om gezamenlijk tegen bepaald regeringsbeleid te zijn dan dat ze het gezamenlijk eens worden over beleid. Het kan daarom zo zijn dat een complexere onderhandelingsituatie weinig tot geen gevolg heeft voor het succes en handelen van oppositiepartijen. Verder onderzoek naar de verschillen in dynamiek tussen de oppositie en regeringscoalities zal moeten uitwijzen of deze alternatieve, verwachte verklaring precies de reden is voor deze geobserveerde verschillen.

Referenties

- Baron, D. P. (1991). A spatial bargaining theory of government formation in parliamentary systems. *American Political Science Review*, 85(1), 137-164.
- Beck, T., Clarke, G., Groff, A., Keefer, P., & Walsh, P. (2001). New tools in comparative political economy: The database of political institutions. *the world bank economic review*, 15(1), 165-176.
- Camps, M., & van der Woude, W. (2012). Kiesstelsels en coalitievorming. *Ars aequi*, 61(12), 914-918.
- Camps, M., & Van der Woude, W. (2013, 1 december). Kiesstelsels en coalitievorming. Geraadpleegd op 8 februari 2018, van <https://www.ris.uu.nl/ws/files/15050616/aa20120914.pdf>
- Capoccia, G. (2002). Anti-system parties: A conceptual reassessment. *Journal of Theoretical Politics*, 14(1), 9-35.
- Caulier, J. F., & Dumont, P. (2005). The effective number of relevant parties: how voting power improves Laakso-Taagepera's index.
- Christiansen, F. J., & Klemmensen, R. (2015). *Danish Experiences with Coalition Governments and Coalition Governance*. I H. L. Madsen (red.), *Coalition Building: Finding Solutions Together* (s. 26-43). København: Danish Institute for Parties and Democracy – DIPD.
- COPPINS, M. (2017). Nobody Knew Governing Could Be So Complicated. Geraadpleegd op 13 mei 2018, van <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/03/nobody-knew-governing-could-be-so-complicated/520824>
- Crombez, C. (1996). Minority governments, minimal winning coalitions and surplus majorities in parliamentary systems. *European Journal of Political Research*, 29(1), 1-29.
- Dahl, Robert 1971. *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale University Press.
- Dahl, Robert 1989. *Democracy and Its Critics*. New Haven, CT: Yale University Press
- Dalton, Russell and Martin P. Wattenberg (2000) *Parties Without Partisans: Political Change in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- De Haan, F. (2010, 10 juni). Kamerverkiezingen: nog nooit waren we zo verdeeld. Geraadpleegd op 17 maart 2018, van <https://www.hpdetijd.nl/2010-06-10/kamer-historisch-versplinterd/>
- De Lange, S. L. (2011). De opkomst van radicaal rechts populistische partijen in West-Europa en haar gevolgen. *Christen democratische verkenningen*, 2011.
- De Swaan, A. (1973). *Coalition Theories and Cabinet Formations - A Study of Formal Theories of Coalition Formation Applied to Nine European Parliaments after 1918*. (Amsterdam: Elsevier).
- De Winter, Lieven. 1995. 'The Role of Parliament in Government Formation and Resignation.' In Herbert Döring, ed. *Parliaments and Majority Rule in Western Europe*. New York: St. Martin's Press, pp. 115-51.
- Duane Swank, (2013). *Comparative Political Parties Dataset: Electoral, Legislative, and Government Strength of Political Parties by Ideological Group in 21 Capitalist Democracies, 1950-2011*. Electronic Database,

Department of Political Science, Marquette University.

Elgie, R., & McMenamin, I. (2008). Political fragmentation, fiscal deficits and political institutionalisation. *Public Choice*, 136(3-4), 255-267.

Little, C. (2015). Governmental stability and the durability of political parties in office. Draft paper, 1, 1-26.

Jackle, S. (2009). Government termination in parliamentary democracies—an event history approach with special attention to party ideology. *ECPR Joint Session, Lisbon*.

Keman, Hans. 2011a. “Parties and government: Incumbency and representation in parliamentary democracies.” *Acta Politica* 46(1): 3–24.

Keman, Hans. 2011b. “Patterns of multi-party government: Viability and compatibility of coalitions.” *Political Science* 63(1): 10–28.

King, G., Alt, J. E., Burns, N. E., & Laver, M. (1990). A unified model of cabinet dissolution in parliamentary democracies. *American Journal of Political Science*, 846-871.

Kolinsky, E. (Ed.). (2016). *Opposition in Western Europe*. Routledge.

Laver, Michael, and Norman Schofield. 1990. *Multiparty Government: The Politics of Coalition in Europe*. Oxford University Press.

Laver, M., & Shepsle, K. A. (Eds.). (1994). *Cabinet ministers and parliamentary government*. CUP Archive.

Laver, Michael, and Kenneth A. Shepsle. 1996. *Making and breaking governments: Cabinets and legislatures in parliamentary democracies. Political economy of institutions and decisions*. Cambridge: Cambridge University Press.

Laver, M. (2003). Government termination. *Annual Review of Political Science*, 6(1), 23-40.

LeDuc, L., Niemi, R. G., & Norris, P. (Eds.). (2014). *Comparing democracies 4: elections and voting in a changing world*. Sage.

Lijphart, A. (1994). Democracies: Forms, performance, and constitutional engineering. *European Journal of Political Research*, 25(1), 1-17.

Lunsing, J. R., & Herweijer, M. (2016). *Politieke fragmentatie in Nederlandse gemeenten*.

Martin, S. (2011). *The Design and Consequences of Investiture Rules: The Irish Case*.

Mershon, C. (2002). *The costs of coalition*. Stanford University Press.

Müller, Wolfgang C. and Kaare Strøm, eds. (2000a). *Coalition Government in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Petry, François & Benoît Collette (2009) ‘Measuring How Political Parties Keep Their Promises: A

Positive Perspective from Political Science’ in L.M. Imbeau (red.) *Do They Walk Like They Talk?: Speech and Action in Policy* (New York: Springer) 65-82

Powell, G. (1986). Extremist Parties and Political Turmoil: Two Puzzles. *American Journal of Political Science*, 30(2), 357-378.

Prentice, R. L., Williams, B. J., & Peterson, A. V. (1981). On the regression analysis of multivariate failure time data. *Biometrika*, 68(2), 373-379.

Rea, Douglas W. 1971. *The political consequence of electoral law*. New Haven: Yale University Press.

Riker, William (1962): *The Theory of Political Coalitions*, New Haven: Yale

Royed, T.J. (1996) "Testing the Mandate Model in Britain and the United States: Evidence from the Reagan and Thatcher Eras", *British Journal of Political Science* 26 (1): 45-80

Saalfeld, T. (2008). 9 Intra-party conflict and cabinet survival in 17 West European democracies. *Intra-party politics and coalition governments*, 169.

Sadée, T., & Van Giel, K. (2014). Kritiek is makkelijk, regeren is moeilijk. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/25/kritiek-is-makkelijk-regeren-is-moeilijk-1338648-a724774>

Sartori, Giovanni. 1976. *Parties and Party Systems: A Framework for Analysis*. Cambridge University Press.

Strom, K. (1984). Minority governments in parliamentary democracies: The rationality of nonwinning cabinet solutions. *Comparative Political Studies*, 17(2), 199-227.

Strom, K. (1985). Party goals and government performance in parliamentary democracies. *American Political Science Review*, 79(3), 738-754.

Taylor, M., & Herman, V. M. (1971). Party systems and government stability. *American Political Science Review*, 65(1), 28-37.

Thomson, R. (1999) *The Party Mandate, Election Pledges and Government Action in the Netherlands, 1986-1988* (Groningen: Rijksuniversiteit Groningen)

Thomson, R. (2001) "The programme to policy linkage: The fulfillment of election pledges on socioeconomic policy in the Netherlands, 1986-1998", *European Journal of Political Research* 40(2): 171-197

van Baalen, C., Wielenga, F., & Wilp, M. (Eds.). (2018). *Een versplinterd landschap: Bijdragen over geschiedenis en actualiteit van Nederlandse politieke partijen*. Amsterdam University Press.

Van den Braak, B., & Van den Berg, J. (2016, 12 augustus). Fragmentatie of concentratie. Geraadpleegd van https://columns.parlement.com/id/vk6hazt03joq/fragmentatie_of_concentratie

Van Reybrouck, D., *Tegen verkiezingen*, Amsterdam: 2014.

Volkens, A., Lehmann, P., Matthieß, T., Merz, N., Regel S., & Werner, A. (2016): *The Manifesto Data Collection*. Manifesto Project (MRG / CMP / MARPOR). Version 2016a. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB).

Warwick, P. (1979). The durability of coalition governments in parliamentary democracies. *Comparative Political Studies*, 11(4), 465-498.

Warwick, P. (1995). *Government Survival in Parliamentary Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Warwick, P. (2007). *Government survival in parliamentary democracies*. Cambridge University Press.

Woldendorp, J. J., Keman, H., & Budge, I. (2013). *Party government in 48 democracies (1945–1998): Composition—duration—personnel*. Springer Science & Business Media.